

Palicz Alexandr-Varga Balázs:

Fedezetlen hitelezés infláció idején

Az infláció miatt nominálisan növekvő fogyasztás hozzájárulhatott a személyihitel-kihelyezés bővüléséhez, azonban a magasabb kamatkörnyezet keresletmérséklő hatása is egyre inkább érezhetővé válik. Ez alapján tehát az árak jelenleg látott gyors növekedéséhez nem az adósságuk növelése útján alkalmazkodnak a hazai háztartások.

Az inflációnak az új hitelezésre kettős hatása van. Közvetlen módon a növekvő árak magasabb hitelösszeg felvételét indokolják. Ennek megfelelően például az [Egyesült Államokban](#) és az [Egyesült Királyságban](#) is jelentősen, akár többéves rekordokat megdöntve növekedett a hitelkártyákkal felhalmozott adósság mértéke, ami sok esetben a növekvő megélhetési költségek egyre nagyobb terhét jelezheti. **Közvetett módon az áremelkedésre válaszul adott jegybanki kamatemelések hatására növekvő hitelkamatok drágább hiteleket és a hitelkereslet csökkenését eredményezik.** A pénzügyi stabilitás szempontjából fontos megvizsgálni, a hazai inflációs folyamatok mellett melyik hatás erősebb, illetve milyen irányba indul meg a fogyasztási hitelt felvevő adósok alkalmazkodása.

Dinamikusan nőtt a fedezetlen hitelek piaca az év első felében

Az elmúlt években a banki fogyasztási hitelezés dinamikusan növekedett. A fogyasztásihitel-kihelyezés szinte egész volumenét nyújtó bankok esetében a személyihitel-kihelyezés 2021-ben – a koronavírus járvány miatt alacsony 2020. évi bázisról – közel 40 százalékos éves növekedés mellett mintegy 470 milliárd forint volt, míg 2022 első félévében 270 milliárd forint, ami az előző év azonos időszakához képest 23 százalékkal magasabb. Az áruhitel esetében hasonló folyamatok figyelhetők meg: 2021-ben 2020-hoz képest 13 százalékkal több, összesen 32 milliárd forint áruhitelt folyósítottak, míg 2022 első felében év/év alapon 37 százalékkal több, 18 milliárd forint áruhitel került kihelyezésre. 2021-ben az új folyósámlahitel-keret nyújtások 25 százalékkal, a hitelkártya kihelyezések pedig 20 százalékkal nőttek. 2022 első felében a folyósámlahitel-keret kihelyezések éves növekedése 26 százalékra, míg a hitelkártya-kihelyezések növekedése közel 40 százalékra gyorsult. A hitelkeret kihasználások tekintetében lényeges eltérés nem látható a korábbi évekhez képest a 2022-ben is jellemző 30 százalékos szint tekintetében. **A továbbiakban a fogyasztási hiteleket leginkább meghatározó személyi hitelekkel foglalkozunk.**

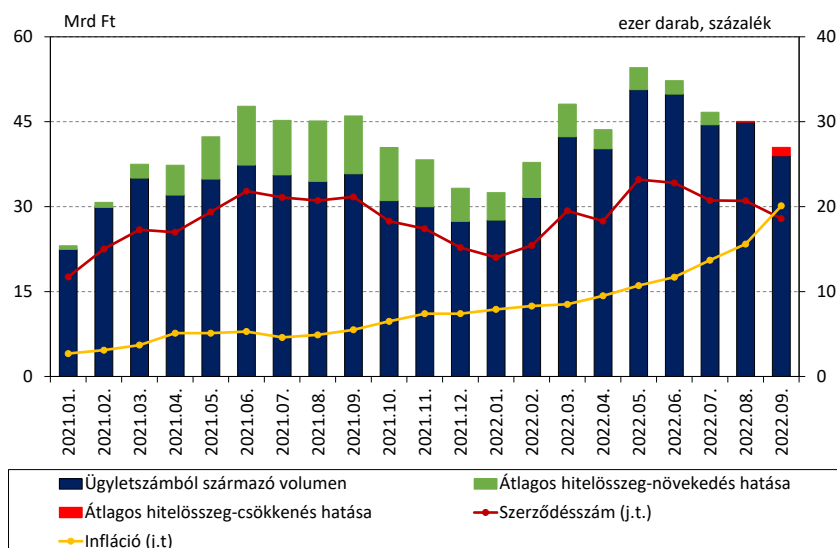
A bankok mellett a pénzügyi vállalkozások is nyújtanak kisösszegű, de nagy számosságú fogyasztási hitelt főként magasabb kockázatosságú ügyfelek részére. A pénzügyi vállalkozások esetén a személyihitel-kihelyezés dinamikus, 2022 első felében 40 százalékot meghaladó, a banki személyihitel-kihelyezések növekedésénél kétszer gyorsabb éves növekedési ütem látható. Emiatt a pénzügyi vállalkozások szerepe növekszik a kisösszegű hitelnyújtás piacán, ez ugyanakkor jelentős, rendszerszintű pénzügyi stabilitási kockázatot az alacsony hitelvolumenre tekintettel nem jelent.

A fogyasztói árak növekedésével párhuzamosan az átlagos hitelösszegek is emelkedtek

Érdemes mélyebben megvizsgálni a hitelvolumen alakulását befolyásoló tényezőket a fogyasztási hitelek legnagyobb részét kitevő személyi kölcsönök kapcsán. **Ezek átlagos hitelösszege az elmúlt években dinamikusan nőtt, amit a hitelcélul szolgáló termékek és szolgáltatások árának emelkedése magyaráz.** A banki hitelkihelyezések esetén az átlagos hitelösszeg a 2021. januári 2 millió forintról 2022. májusra 19 százalékkal, 2,4 millió forintra emelkedett, azonban ezt követően csökkenésnek indult és 2022. szeptemberben 2,1 millió forintra mérséklődött. A pénzügyi vállalkozások esetén az átlagos hitelösszeg hasonló csökkenése nem látható, hanem fokozatos növekedés figyelhető meg: az átlagos hitelösszeg a 2021. januári 340 ezer forintról 15 százalékkal emelkedve közel 400 ezer forintra nőtt 2022 szeptemberre.

Az átlagos hitelösszeg növekedését a bankok és pénzügyi vállalkozások körében egyaránt a nagyösszegű hitelek részarányának növekedése hajtotta. Az alacsonyabb, a bankok körében 3 millió forint alatti, a pénzügyi vállalkozásoknál 150 ezer forint alatti hitelösszeggel nyújtott hitelek volumene pedig 2021. január és 2022. augusztus között érdemben nem változott. **Ez arra utal, hogy a növekvő fogyasztói árak egyelőre nem vezettek az alacsony összegű hitelnyújtás részarányának növekedéséhez,** vagyis a jellemzően alacsony jövedelmű, potenciálisan rászoruló, kisebb értékű fogyasztási cikkek hitelből finanszírozó adósok fokozott eladósodásához.

A hitelintézeti személyihitel-kihelyezés változásának tényezői

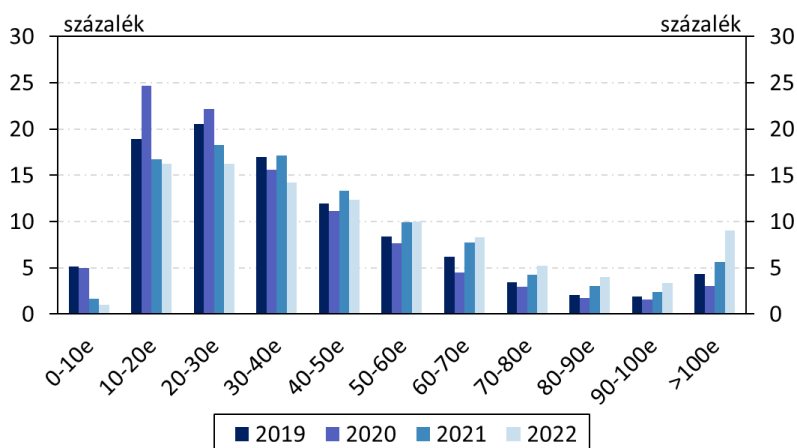

Megjegyzés: A hitelösszeg változásból eredő növekményt vagy csökkenést az átlagos hitelösszeg előző év azonos időszakához képest számítottuk. Forrás: MNB

Az emelkedő kamatok törlesztőrészekre gyakorolt hatását a bérek növekedése ellensúlyozta

Az elmúlt években az újonnan nyújtott banki személyi kölcsönök törlesztőrészei is érdemben nőttek, részben a növekvő hitelösszegek, részben a 2021-ben megindult kamatemelések miatt. **Az új személyi kölcsönök átlagos THM értéke fokozatosan növekszik, ami a hitelek fokozatos átárazódása miatt a következő hónapokban is fennmaradhat.** Bár a tipikus törlesztőrészlet az emelkedő hitelösszegek és THM-ek mellett is jellemzően 10-30 ezer forintos értékét mutatott az elmúlt években, egyre gyakoribbá váltak a magasabb törlesztőrészek is: 2022 első felében az új hitelek esetén a 100 ezer forint feletti törlesztőrészek részesedése 2021-hez képest 4 százalékponttal emelkedve már 9 százalékot ért el. Ugyanakkor ezen ügyfélkör havi jövedelme is érdemben magasabb, mint a kisebb törlesztőrészletet vállaló adósoké.

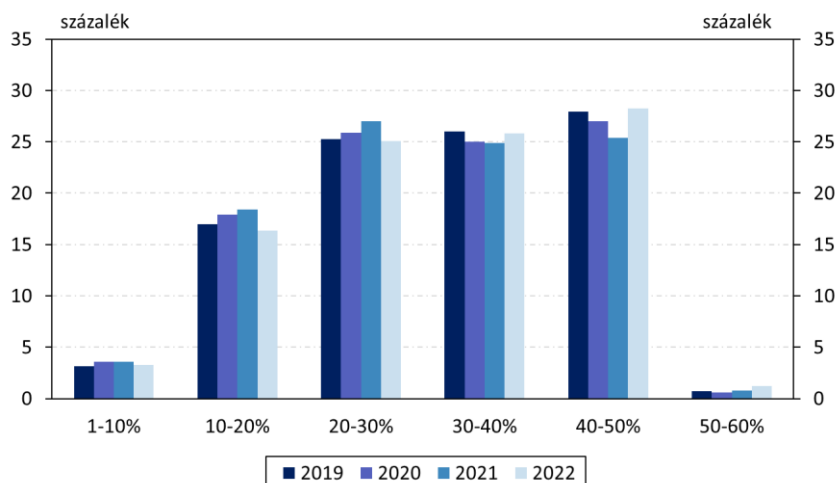
A hitelintézeti személyi kölcsönök törlesztőrészleteinek eloszlása (Ft)

Megjegyzés: Szerződésszám szerint. 2022. évi adatok az első félévére vonatkoznak. Forrás: MNB.

A törlesztőrészletek emelkedését jelentős részben ellensúlyozta a jövedelmek növekedése, így a túlzott eladósodás jeleiről ilyen szempontból sem beszélhetünk. Az új személyi hitelek jövedeleमारányos törlesztőrészlet mutató (JTM) szerinti eloszlása alapján a dinamikus béremelkedésnek köszönhetően 2021-ig csökkent az átlagos JTM érték. 2022-től a magasabb hitelösszegek és kamatok miatt növekvő törlesztőrészletek a JTM-ek kismértékű emelkedésével is jártak. A 40 százalékos feletti JTM aránnyal rendelkező új hitelszerződések részesedése 2022 első felében közel 30 százalék volt, 4 százalékponttal magasabb, mint 2021-ben. A pénzügyi vállalkozások esetén a jövedelmi kifizettség enyhébb a kisebb törlesztőrészletek miatt, az alacsonyabb jövedelmek ellenére is: a 40 százalékos feletti JTM-mel nyújtott hitelek aránya a pénzügyi vállalkozások esetén 20 százalék. **Előretekintve a törlesztőrészletek bérekhez képest nagyobb ütemű növekedése a JTM limitek effektivitását növeli, potenciálisan tovább fékezve a hitelpiacot.**

A hitelintézeti személyi kölcsönök JTM eloszlása

Megjegyzés: Szerződésszám szerint. Balról nyitott, jobbról zárt intervallumok. A 2022. évi adatok az első félévre vonatkoznak. Forrás: MNB.

Az emelkedő törlesztőrészleteket egyelőre nem kellett hosszabb futamidővel ellensúlyoznia a hitelfelvevőknek. 2022 első félévét vizsgálva, az előző évhez képest az átlagos személyi hitel-futamidő csupán 2,5 hónappal nőtt, 5,6 évre. A futamidők érdemi emelkedésének elmaradása vélhetően a bankok által elvárt szigorúbb jövedelmi feltételekkel és az általánosan növekvő, így JTM szempontjából érdemben nem kifizített jövedelmekkel függ össze.

Össességében tehát a hazai fedezetlen hitelezésben, és főként a legmeghatározóbb személyi hitelek tekintetében, az elmúlt évek dinamikus bővülő hitelezése és az emelkedő fogyasztói árak ellenére sem láthatók egyelőre a túlhitelezés vagy a túlzott eladósodás jelei. Bár a lakáshitelekhez képest az elmúlt hónapokban a személyi hitelek tekintetében kisebb mértékű volt a kamatemelések és a változó gazdasági kilátások keresletcsökkentő hatása, az elmúlt pár hónap adatai és a banki várakozások alapján a közeljövőben további visszaesés várható ezen a piacon is.

„Szerkesztett formában megjelent a Pénzcentrum.hu oldalon 2022. december 8-án.”